

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი... გაცხადებანი მიიღება „საქართველოს“ რედაქციაში და კანტორაში...

განცხადების უსანი:

ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 15 კ., უკანასკნელზე—10კ., სამგლო-ვიარო განცხადება პირველ გვერდზე თითოჯერ საღამოს 4 საათამდე ღირს 4 მან., 4 საათის შემდეგ (მიიღება მხოლოდ ს. ლოსაბერიძის სტამბაში, მოსკოვის ქუჩაზე) ვლირება 5 მანეთი.

„საქართველოს“ კანტორისაგან

გაზეთი „საქართველო“ 1 ივლისიდან წლის დამლევიანად ღირს 4 მან. 50 კ., 1 ოქტომბრამდე—2 მ. 25 კ., ერთი თვით—90 კ., ადრესის გამოცვლა—40 კ. მოვადგენით „კლდის“ იმ ხელის მომწერით, ვისაც მთელი წლის ფული აქვს გადახდილი (5 მ.), რომ „საქართველო“ გაგვზავნებათ მხოლოდ 1 ივლი-სამდე.

მისამართი: გ. ტიფლისი, რედაქცია „საქართველო“, Московская 4, поч. ящикъ 76. კანტორა უმორჩილესად სთხოვს თბილისის ხელის მომწერით დაუყოვნებლივ აცნობონ კანტორას თუ იღებენ მათ გაზეთი არ მიუღვა.

„ხარკუხის კლუბი“

პროგრამა 25—26 ივლისის

საზაფხულო საღამო, მიხეილის პროსპექტი, № 131.

შაბათს—25 ივლისს საოჯახო საღამო-ქართ. წარმოდგენა კონცერტით. ბალში სამხედრო ორკესტრი.

კვირას—მინდოლინისტიების ხორო.

სინემატოგრაფის დასაწყისი საღამოს 8 1/2 ს. წარმოდგენების და კონცერტების—9 ს. საბაჟო საღამოები—5—9 საათამდე—სტუმრები იხილან მამაკაცები—30 კ. დედაკაცები და სტუდენტები ფორმაში—20 კ.—საოჯახო საღამოს—სტუმრები იხილან—ქალები და სტუდენტები—30 კ. მამაკაცები 50 კ.

ვარშავა, რომლის დამობის აუცი-ლებლობა რამდენიმე დღის წინად ვიცოდით. 23-ს, დღის 5 საათზე რუსის ჯარი ბრძანებისამებრ ვარ-შავიდან გამოსულა და გადმოსულა ვისლის მარჯვენა ნაპირზე, ხოლო ხიდები აქ და ცხებ ივანგოროდ-შიაც აუფეთქებია. ვისლისა და ბუ-გის შუა რუსის ჯარს ჯერ უკუშე-ღია მტერი და მერე თავისუფლად წამოსულა ჩრდილოეთისკენ. ასეთი-ვე გადაჯგუფება მოხდა კოვე-ლისა და ვლადიმერ-ვოლინის მიმარ-თულებით, რაიც იმას ნიშნავს, რომ ავსტრო-გერმანელთა ჯარი ბუგის მარჯვენა ნაპირსაც მოსდებია.

კავკასიის საზღვრებთან კვლავ გრძელდება მტრად ცხარე და მედ-გარი ბრძოლა. შავი ზღვის ნაპირე-ბიდან სპარსეთამდე ოსმალთა ჯარი იერიშით მოქმედებს. ბრძოლის ბედი ჯერ გამორკვეული არ არის. იტალიისა და საფრანგეთის ფორნ-ტზე კვლავ ცვლილება არ მოხდა-რა. აქა-იქ კერძო, კანტი-კუნტი სროლაა. უნდა მოველოდეთ, რომ რუსეთის მოკავშირე ისარგებლე-ბენ ასეთ ხელსაყრელ შემთხვევით (ავსტრო-გერმანელთა მთავარი ძა-ლები რუსეთს აწვევიან) და სავრ-თი იერიშით მოაწვევიან მოპირდა-პირებს, რომელმაც დასავლეთით მცირე ჯარი დასტოვა.

მ. ბ.—ლი.

დ ე კ ე შ ე ბ ი

პეტროპოლში, 23 ივლისი. ოფიცია-ლი. რიგის მიმართულებით გერმანელე-ბი მდ. მისზევე ბრძოლის შემდეგ 22 ივლისს სწრაფად ეკაუშენ დასწიეს. თხრისებში აუარებელი პატრონები იპოვეს. პონეფოვს აღმოსავლეთით ომი გრძელდება. ამ რაიონში გერმანე-ლები კვლავ საგრძობლად იწვევენ წი-ნა. ნარევის ფრონტზე გერმანელებს იერიში მიჰქონდათ ლომის მიმართუ-ლებით, ხოლო ოსტროვნიკ-როვანის ფრონტიდან დიდძალი ჯარებით გამო-ეშურნენ ოსტროვოსკენ. ამ მდინარეზე გადმოსვლის დროს რუსებს ენერგიუ-ლი კონტრეიერიშები მიჰქონდათ. ვარ-შავის დასავლეთით, სამხრეთ გზატკე-ცილზე, 22 ივლისს დილით რუსები მარჯვენა ივარიებდნენ გერმანელთა იერიშებს. მიუხედავად იმისა, რომ გერმანელთა აუარებელი ზარალი მოს-დილიდა, მაინც მათ მოახერხეს მავთუ-ლების ღრმად მოხველა. აქ ი შეჩე-რებულ იქმნენ საარტილერიო ცეცხ-ლით. ვისლის მარჯვენა ნაპირზე მა-ცევიცესთან ბრძოლის ხასიათი არ შე-ცვლილა. ივანგოროდის რაიონში რუ-სები ვისლის მარჯვენა ნაპირზე თავ-ის ნებთ გადავიდნენ და ხიდები ააფეთქეს. ვისლისა და ბუგის შუა კარგა მოხალაშობელი იყო, რომ 21 ივლ. რუსებმა უკუაქციეს გერმანელთა ჯარები და დიდი ზარალიც მიაყენეს. ამ კერძო გამარჯვების წყალობით რუ-სებმა ბევრს ადგილას სულ ახალი პო-ზიციები დაიჭირეს, ასე მაგალითად, ვლადიმერ-ვოლინისკი-კოველის მიმარ-თულების პოზიციები. შემო ბუგზე, ზოლოტოა ლიპაზე და დნესტრზე ცვლილება არ მოხდა.

შავ ზღვაზე რუსის ნაღმონებმა ზარბაზნები დაუშინეს ერევლის, და 37 იაქნიანი ზომადი დაჭლუპეს.

პეტროპოლში, ოფიციალი. საზოგადო-ვარემოების პირობათა გამო რუსის ჯა-

რები, რომელნიც ვისლის დასავლეთით იმყოფებიან, ებრძანათ ვისლის მარ-ჯვენა ნაპირზე გადავიდნენ. ეს ბრძანე-ბა უკვე ხისრულში მოიყვანეს. ვარ-შავის დამცველი ჯარები 23 ივლისს დილის 5 საათზე მტრის ძალდაუტა-ბლივ ნაბრძანებ ფრონტზე გადავიდ-ნენ და ააფეთქეს ვისლაზე გადადებუ-ლი ხიდები.

პეტროპოლში, ოფიციალი. საზოგადო-ვარემოების პირობათა გამო რუსის ჯა-

რები, რომელნიც ვისლის დასავლეთით იმყოფებიან, ებრძანათ ვისლის მარ-ჯვენა ნაპირზე გადავიდნენ. ეს ბრძანე-ბა უკვე ხისრულში მოიყვანეს. ვარ-შავის დამცველი ჯარები 23 ივლისს დილის 5 საათზე მტრის ძალდაუტა-ბლივ ნაბრძანებ ფრონტზე გადავიდ-ნენ და ააფეთქეს ვისლაზე გადადებუ-ლი ხიდები.

რები, რომელნიც ვისლის დასავლეთით იმყოფებიან, ებრძანათ ვისლის მარ-ჯვენა ნაპირზე გადავიდნენ. ეს ბრძანე-ბა უკვე ხისრულში მოიყვანეს. ვარ-შავის დამცველი ჯარები 23 ივლისს დილის 5 საათზე მტრის ძალდაუტა-ბლივ ნაბრძანებ ფრონტზე გადავიდ-ნენ და ააფეთქეს ვისლაზე გადადებუ-ლი ხიდები.

პეტროპოლში, ოფიციალი. საზოგადო-ვარემოების პირობათა გამო რუსის ჯა-

რები, რომელნიც ვისლის დასავლეთით იმყოფებიან, ებრძანათ ვისლის მარ-ჯვენა ნაპირზე გადავიდნენ. ეს ბრძანე-ბა უკვე ხისრულში მოიყვანეს. ვარ-შავის დამცველი ჯარები 23 ივლისს დილის 5 საათზე მტრის ძალდაუტა-ბლივ ნაბრძანებ ფრონტზე გადავიდ-ნენ და ააფეთქეს ვისლაზე გადადებუ-ლი ხიდები.

პეტროპოლში, ოფიციალი. საზოგადო-ვარემოების პირობათა გამო რუსის ჯა-

რები, რომელნიც ვისლის დასავლეთით იმყოფებიან, ებრძანათ ვისლის მარ-ჯვენა ნაპირზე გადავიდნენ. ეს ბრძანე-ბა უკვე ხისრულში მოიყვანეს. ვარ-შავის დამცველი ჯარები 23 ივლისს დილის 5 საათზე მტრის ძალდაუტა-ბლივ ნაბრძანებ ფრონტზე გადავიდ-ნენ და ააფეთქეს ვისლაზე გადადებუ-ლი ხიდები.

პეტროპოლში, ოფიციალი. საზოგადო-ვარემოების პირობათა გამო რუსის ჯა-

რები, რომელნიც ვისლის დასავლეთით იმყოფებიან, ებრძანათ ვისლის მარ-ჯვენა ნაპირზე გადავიდნენ. ეს ბრძანე-ბა უკვე ხისრულში მოიყვანეს. ვარ-შავის დამცველი ჯარები 23 ივლისს დილის 5 საათზე მტრის ძალდაუტა-ბლივ ნაბრძანებ ფრონტზე გადავიდ-ნენ და ააფეთქეს ვისლაზე გადადებუ-ლი ხიდები.

პეტროპოლში, ოფიციალი. საზოგადო-ვარემოების პირობათა გამო რუსის ჯა-

რები, რომელნიც ვისლის დასავლეთით იმყოფებიან, ებრძანათ ვისლის მარ-ჯვენა ნაპირზე გადავიდნენ. ეს ბრძანე-ბა უკვე ხისრულში მოიყვანეს. ვარ-შავის დამცველი ჯარები 23 ივლისს დილის 5 საათზე მტრის ძალდაუტა-ბლივ ნაბრძანებ ფრონტზე გადავიდ-ნენ და ააფეთქეს ვისლაზე გადადებუ-ლი ხიდები.

რები, რომელნიც ვისლის დასავლეთით იმყოფებიან, ებრძანათ ვისლის მარ-ჯვენა ნაპირზე გადავიდნენ. ეს ბრძანე-ბა უკვე ხისრულში მოიყვანეს. ვარ-შავის დამცველი ჯარები 23 ივლისს დილის 5 საათზე მტრის ძალდაუტა-ბლივ ნაბრძანებ ფრონტზე გადავიდ-ნენ და ააფეთქეს ვისლაზე გადადებუ-ლი ხიდები.

ბოლერის ტანისამოს, საცვლებს, ცხვირსაბოცს და სხვ. წყლის საშვილებით უფრო ხშირად ვრცელდება ბოლერა. უკანასკნელ გამო-კვლევით თითქმის დამტკიცებულია, რომ თუ სადმე ქალაქში ბოლერამ თავი იჩინა, განსაკუთრებით წყალი მისი გავრცე-ლების მიზეზი. სწორედ ამიტომ დიდი ყურადღება უნდა მივაქციოთ წყლის ხმარებას. არამც თუ აუღუღებელი წყა-ლი არ უნდა დავლიოთ, არამედ ასეთი წყლით არ უნდა გავრცობთ სანოვაგე-ყველი, მწვანელი და ყველაფერი მოსტ-ნეულობა და ხილი. აქვე უნდა დავუმა-ტოთ, რომ ბოლერის დროს, როგორც საწამლავს ისე უნდა ვაუბრდეთ მწვა-ნილს, ყოველგვარ ბოსტნეულობას და ხილს. მოკლედ რომ ვთქვათ, უნდა ვაუ-ბრობოდეთ უმსა და მოუხარხარს. თუ რატომ ღებულა ადამიანი საშვილები-გან ბოლერას, ამის პასუხს იძლევიან „შანტემესი და ბორელი“. ბოლერის გა-ვრცელებაში დიდ როლს თამაშობს ყო-ველგვარი ბუზი. ბოლერის რითაში ბუზები ბუზების, როგორც ხორბოში ისე ფეხები მუდამ ბოლერის ბაცილებით არის საესე. საკმარისია ერთი ასეთი ბუზი გაფრინდეს სხვაგან, შეფრინდეს ან სამზარეულოში, ან კიდევ სასაიდლო ოთახში და ბოლერაც უსათუოდ შეეყ-რება ვინმე აქ მყოფს. ყველას კარგად მოგეხსენებათ, რომ შეუძლებელია სადი-ლის დროს, ან სადილობამდე, ბუზი არ დააჯდეს ან მწვანის, ან პურს, ან კი-დედ სხვა რამე საშვილებს; იმივე ადგილას ის სტოვებს ბოლერის ბაცილებს და თუ ვინმე მისდა საუბედურად პირში ჩაი-დო ეს საშვილები, მორჩა—ის უკვე ბო-ლერია. გარდა ამისა, ისიც ყველა შეუმჩნეველი აღბათ, რომ ბუზი არაფერს არ არჩევს. ტკბილი იქნება თუ მწარე—ნაგავს, სიბინძურეს, მურაბას, შაქარს, ხორცს, პურს—ის თანაბრად ერეგება—ამას კი ის შედეგად მოსდევს, რომ ხში-რად ბოლერის ნივთიდან ის საშვილებს ჯდება და ამგვარად ბოლერას ავრცე-ლებს. ბოლერა როგორც ყველა სხვა ავადმყოფობა, ყველაზე ერთნაირად როდი მოქმედებს. ხშირად ბოლერის ადამიანი რამდენიმე დღის შემდეგ ამჩ-ნევს ავადმყოფობას. თუ ასეთი ადამია-ნი მიეკარა საშვილებს და ის საშვილები შე-მდედ სხვამ იხმარა, ექვს გარეშე, ბოლერ-ა შეეყვრება. არა ერთი მაგალითი ყო-ფილა, რომ ის, ვისაც ბოლერა მიუღია მეორესაგან, უფრო ადრე გამხდარა ავად, ვიდრე ბოლერის გამავრცელე-ბელი.

ერთ რომელიმე ქვეყანაში ბოლერის ბაცილები ებრძანები დასაწყისში უფრო ჯანსაღი და მომქმენდი არიან, ვიდრე ებრძანების ბოლო ხანებში. ამით აისხნე-ბა ის მოვლენა, რომ ებრძანების დასა-წყისში გაცილებით მეტი კვლევა, ვიდრე მის ბოლოში. ზოგიერთ ადამიანს ინდი-ფულური მიმზიდველობა (predisposition, предрасположение) აქვს ბოლერის ბაცი-ლებისა. ასეთ ადამიანთა რიცხს ეკუთვნე-ნიან დალილი-დაქანულები როგორც გონებრივი, აგრედვე ფიზიკურ მუშაობით, დასუსტებულნი საშვილების საკლებობის გამო, ბინძურნი და ქუქყანები. ბოლერ-ის გავრცელების მოსასობად აუცი-ლებლად საჭიროა დენინფექცია—ან კი-დედ სიმზურავის საშვილებით მოსობა ბოლერის განავალს და ამონარწყვი-სა. მაგრამ რადგანაც ამის შესრულებას ვერ შესძლებს ყველა, ამისათვის საჭი-როა შემდეგ ზომებს მიიღოს: 1) მივიღოთ ბოლემ: 1) გამოინდებოთ თუ არა ბოლერ-ის ნიშნები, მაშინვე უნდა განვიცხა-ოდოთ სადაც ჯერ არის. 2) სრულიად უნდა განვიცალკეოთ ავადმყოფი არამც თუ ადამიანისაგან, არამედ ბუნებისა-განაც. 3) სადენინფექციო კამერის სა-

*) Chantemesse et Borel, Mauche et cohler'a, 7906 (Actualite medicale).

ბოლერის ტანისამოს, საცვლებს, ცხვირსაბოცს და სხვ. წყლის საშვილებით უფრო ხშირად ვრცელდება ბოლერა. უკანასკნელ გამო-კვლევით თითქმის დამტკიცებულია, რომ თუ სადმე ქალაქში ბოლერამ თავი იჩინა, განსაკუთრებით წყალი მისი გავრცე-ლების მიზეზი. სწორედ ამიტომ დიდი ყურადღება უნდა მივაქციოთ წყლის ხმარებას. არამც თუ აუღუღებელი წყა-ლი არ უნდა დავლიოთ, არამედ ასეთი წყლით არ უნდა გავრცობთ სანოვაგე-ყველი, მწვანელი და ყველაფერი მოსტ-ნეულობა და ხილი. აქვე უნდა დავუმა-ტოთ, რომ ბოლერის დროს, როგორც საწამლავს ისე უნდა ვაუბრდეთ მწვა-ნილს, ყოველგვარ ბოსტნეულობას და ხილს. მოკლედ რომ ვთქვათ, უნდა ვაუ-ბრობოდეთ უმსა და მოუხარხარს. თუ რატომ ღებულა ადამიანი საშვილები-გან ბოლერას, ამის პასუხს იძლევიან „შანტემესი და ბორელი“.

ბოლერის ტანისამოს, საცვლებს, ცხვირსაბოცს და სხვ. წყლის საშვილებით უფრო ხშირად ვრცელდება ბოლერა. უკანასკნელ გამო-კვლევით თითქმის დამტკიცებულია, რომ თუ სადმე ქალაქში ბოლერამ თავი იჩინა, განსაკუთრებით წყალი მისი გავრცე-ლების მიზეზი. სწორედ ამიტომ დიდი ყურადღება უნდა მივაქციოთ წყლის ხმარებას. არამც თუ აუღუღებელი წყა-ლი არ უნდა დავლიოთ, არამედ ასეთი წყლით არ უნდა გავრცობთ სანოვაგე-ყველი, მწვანელი და ყველაფერი მოსტ-ნეულობა და ხილი. აქვე უნდა დავუმა-ტოთ, რომ ბოლერის დროს, როგორც საწამლავს ისე უნდა ვაუბრდეთ მწვა-ნილს, ყოველგვარ ბოსტნეულობას და ხილს. მოკლედ რომ ვთქვათ, უნდა ვაუ-ბრობოდეთ უმსა და მოუხარხარს. თუ რატომ ღებულა ადამიანი საშვილები-გან ბოლერას, ამის პასუხს იძლევიან „შანტემესი და ბორელი“.

ბოლერის ტანისამოს, საცვლებს, ცხვირსაბოცს და სხვ. წყლის საშვილებით უფრო ხშირად ვრცელდება ბოლერა. უკანასკნელ გამო-კვლევით თითქმის დამტკიცებულია, რომ თუ სადმე ქალაქში ბოლერამ თავი იჩინა, განსაკუთრებით წყალი მისი გავრცე-ლების მიზეზი. სწორედ ამიტომ დიდი ყურადღება უნდა მივაქციოთ წყლის ხმარებას. არამც თუ აუღუღებელი წყა-ლი არ უნდა დავლიოთ, არამედ ასეთი წყლით არ უნდა გავრცობთ სანოვაგე-ყველი, მწვანელი და ყველაფერი მოსტ-ნეულობა და ხილი. აქვე უნდა დავუმა-ტოთ, რომ ბოლერის დროს, როგორც საწამლავს ისე უნდა ვაუბრდეთ მწვა-ნილს, ყოველგვარ ბოსტნეულობას და ხილს. მოკლედ რომ ვთქვათ, უნდა ვაუ-ბრობოდეთ უმსა და მოუხარხარს. თუ რატომ ღებულა ადამიანი საშვილები-გან ბოლერას, ამის პასუხს იძლევიან „შანტემესი და ბორელი“.

ბოლერის ტანისამოს, საცვლებს, ცხვირსაბოცს და სხვ. წყლის საშვილებით უფრო ხშირად ვრცელდება ბოლერა. უკანასკნელ გამო-კვლევით თითქმის დამტკიცებულია, რომ თუ სადმე ქალაქში ბოლერამ თავი იჩინა, განსაკუთრებით წყალი მისი გავრცე-ლების მიზეზი. სწორედ ამიტომ დიდი ყურადღება უნდა მივაქციოთ წყლის ხმარებას. არამც თუ აუღუღებელი წყა-ლი არ უნდა დავლიოთ, არამედ ასეთი წყლით არ უნდა გავრცობთ სანოვაგე-ყველი, მწვანელი და ყველაფერი მოსტ-ნეულობა და ხილი. აქვე უნდა დავუმა-ტოთ, რომ ბოლერის დროს, როგორც საწამლავს ისე უნდა ვაუბრდეთ მწვა-ნილს, ყოველგვარ ბოსტნეულობას და ხილს. მოკლედ რომ ვთქვათ, უნდა ვაუ-ბრობოდეთ უმსა და მოუხარხარს. თუ რატომ ღებულა ადამიანი საშვილები-გან ბოლერას, ამის პასუხს იძლევიან „შანტემესი და ბორელი“.

ბოლერის ტანისამოს, საცვლებს, ცხვირსაბოცს და სხვ. წყლის საშვილებით უფრო ხშირად ვრცელდება ბოლერა. უკანასკნელ გამო-კვლევით თითქმის დამტკიცებულია, რომ თუ სადმე ქალაქში ბოლერამ თავი იჩინა, განსაკუთრებით წყალი მისი გავრცე-ლების მიზეზი. სწორედ ამიტომ დიდი ყურადღება უნდა მივაქციოთ წყლის ხმარებას. არამც თუ აუღუღებელი წყა-ლი არ უნდა დავლიოთ, არამედ ასეთი წყლით არ უნდა გავრცობთ სანოვაგე-ყველი, მწვანელი და ყველაფერი მოსტ-ნეულობა და ხილი. აქვე უნდა დავუმა-ტოთ, რომ ბოლერის დროს, როგორც საწამლავს ისე უნდა ვაუბრდეთ მწვა-ნილს, ყოველგვარ ბოსტნეულობას და ხილს. მოკლედ რომ ვთქვათ, უნდა ვაუ-ბრობოდეთ უმსა და მოუხარხარს. თუ რატომ ღებულა ადამიანი საშვილები-გან ბოლერას, ამის პასუხს იძლევიან „შანტემესი და ბორელი“.

ბოლერის ტანისამოს, საცვლებს, ცხვირსაბოცს და სხვ. წყლის საშვილებით უფრო ხშირად ვრცელდება ბოლერა. უკანასკნელ გამო-კვლევით თითქმის დამტკიცებულია, რომ თუ სადმე ქალაქში ბოლერამ თავი იჩინა, განსაკუთრებით წყალი მისი გავრცე-ლების მიზეზი. სწორედ ამიტომ დიდი ყურადღება უნდა მივაქციოთ წყლის ხმარებას. არამც თუ აუღუღებელი წყა-ლი არ უნდა დავლიოთ, არამედ ასეთი წყლით არ უნდა გავრცობთ სანოვაგე-ყველი, მწვანელი და ყველაფერი მოსტ-ნეულობა და ხილი. აქვე უნდა დავუმა-ტოთ, რომ ბოლერის დროს, როგორც საწამლავს ისე უნდა ვაუბრდეთ მწვა-ნილს, ყოველგვარ ბოსტნეულობას და ხილს. მოკლედ რომ ვთქვათ, უნდა ვაუ-ბრობოდეთ უმსა და მოუხარხარს. თუ რატომ ღებულა ადამიანი საშვილები-გან ბოლერას, ამის პასუხს იძლევიან „შანტემესი და ბორელი“.

ბოლერის ტანისამოს, საცვლებს, ცხვირსაბოცს და სხვ. წყლის საშვილებით უფრო ხშირად ვრცელდება ბოლერა. უკანასკნელ გამო-კვლევით თითქმის დამტკიცებულია, რომ თუ სადმე ქალაქში ბოლერამ თავი იჩინა, განსაკუთრებით წყალი მისი გავრცე-ლების მიზეზი. სწორედ ამიტომ დიდი ყურადღება უნდა მივაქციოთ წყლის ხმარებას. არამც თუ აუღუღებელი წყა-ლი არ უნდა დავლიოთ, არამედ ასეთი წყლით არ უნდა გავრცობთ სანოვაგე-ყველი, მწვანელი და ყველაფერი მოსტ-ნეულობა და ხილი. აქვე უნდა დავუმა-ტოთ, რომ ბოლერის დროს, როგორც საწამლავს ისე უნდა ვაუბრდეთ მწვა-ნილს, ყოველგვარ ბოსტნეულობას და ხილს. მოკლედ რომ ვთქვათ, უნდა ვაუ-ბრობოდეთ უმსა და მოუხარხარს. თუ რატომ ღებულა ადამიანი საშვილები-გან ბოლერას, ამის პასუხს იძლევიან „შანტემესი და ბორელი“.

ო მ ი ს დ ღ ი უ რ ი

გიგონილვა

თუ აქამდე მთავარი შტაბი ბრძო-ლის პირს აღნიშნავდა უბრალო სო-ფლებს დასახლებებით, ეხლა იხსენე-ბა მხოლოდ ზოგადი მიმართულებას, ამიტომ შეუძლებელია ბრძოლის ვი-თარებისა და მსვლელობის ზედმი-წევნით თვალყურის დევნა.

რიგის მოახლოვებული გერმანელ-თა ჯარი უკუვლდებულ იქმნა ისევ მდინარე ეკაუს ნაპირისკენ. სამხრე-თით, პონევეცის რაიონში გერმანე-ლები განაგრძობენ წამოწევას. ლომ-ქიდან მოყოლებული მთელი ნარევი

მოპირდაპირის ხელშია. იგი მოი-წვეს სამხრეთით, სამხრეთ-აღმოსავ-ლეთით და ლაშობს ერთის მხრით გზები მოუჭრას ვისლის ნაპირები-დან მომავალ რუსის ჯარს, ხოლო მეორე მხრით—მოუაროს ლომის რაიონს დასავლეთიდან და სამხრე-თიდან.

გერმანელთა უთვალავმა მსხვერ-პლმა და საოცარმა დაჟინებამ ერთი წლის მედგარ ბრძოლის შემდეგ თავისი ნაყოფი გამოიღო: 22 და 23 ივლისს მათ ხელთ იგდეს და პოლონეთის დედა-ქალაქი

შეაღწიოთ დღეინდგეკია უნდა გაუკეთოთ ავადმყოფის ტანისამოსს, საცვლებს, იერის სიტყვით—ყველაფერს, რასაც კი ავადმყოფმა ხელი მოჰკიდა. ყველა ვინც კი ავადმყოფთან ახლო იყო, ექიმმა უნდა გასინჯოს და თუ მას აღმოაჩნდა ხოლერის ბაცილები, უმაღლესი განცალკევებულ უნდა იქმნას სხეულისაგან.

ეპიდემიის დროს, როგორც ზემოდ გვქონდა ნათქვამი, საქმელს განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს: დასაღვევი წყალი უსათუოდ აღუდებელი უნდა იყოს; ყოველნაირი საქმელი, რაზედაც შეეძლო ბუზს დაჯდომა, უსათუოდ შემწვარი ანუ მონარშული უნდა იყოს, ან კიდევ სიმხურვალით გასტერილი ნივთები და შენახული ლითონის კოლოფებში. ყოველგვარი საშუალება უნდა იყოს ხელდებული ბუზების გასაწვევად. სახლებში, რესტორანებში საყვასობებში, ხილის და სანოვავის მაღაზიებში, ფეხისადგილებში და სხვაგან. განსაკუთრებული ყურადღება ნუნდა მიექცეს ქუჩების სისუფთავეს. სწორედ ამ მოსაზრებით ყველა ვალდებულია თვალ-ყური ადევნონ ერთი მეორეს. ქუჩაში არ უნდა გადავყაროთ არაფერი. ყოველმა პიროვნებამ უნდა შეიგნოს, რომ ის უმნიშვნელო ნაწილია იმ დიდისა, რომელსაც საზოგადოებას უწოდებენ, და ამისათვის იგი ვალდებულია ამ საზოგადოების ჯანმრთელობისთვის იზრუნოს. უნდა ვერიდოთ უმ ხილსა და მწვანებს; ვეცადოთ სახლში არ შევიტანოთ ხოლერის ბაცილები; ფეხსაცმელი უნდა გაიწმინდოს სველი ჩვარით და უსათუოდ სამზარეულოს გარედ.

ხოლერობის დროს არაყიდ დიდ სამსახურს უწევს საზოგადოებას. მიუხედავად იმისა, რომ საზოგადოდ ის ჯანმრთელობისათვის საწამლადაა, ხოლერობის დროს ნამდვილი ბაცილაბრძოლი საშვალდება. ამტკიცებენ, რომ ხოლერის თავიდან ასაცდენ საუკეთესო საშუალებად არაყიდ ითვლება. დილით ქუჩაში გამოსვლის წინ, ან კიდევ საქმლის წინ ადამიანმა უნდა გადაჰქრას პატარა ქიპა არაყიდ. ჩვენნი ნიორსაც დიდ მნიშვნელობას აძლევენ გადამდებ ავადმყოფობის დროს, და წარმოადგენენ, ხოლერობის დროსაც კარგი ექნება ნიორის ბლომად ვისმართოთ საქმელში. გარდა ამისა ნიორის ტარება ჯობით ან კიდევ მისი ზეთით ხელების და ტანისამოსის ოვინვე შეესებლება დიდ სამსახურს გაეწივებს. ნურაიან მოერიდება ნიორის სუნს, ასეთ დროს ეს სუფელური მორცხვობა იქნება.

ბოლოს არსებობს საზოგადო სანიტარული საშუალებანი, რომლებზედაც უნდა იზრუნოს ქალაქმა, საზოგადოებამ. ეს საშუალებები გამოიხატება კარანტენებში, ხოლერის ლაზარეთების გახსნაში და ქალაქის საზოგადო სანიტარულ მდგომარეობის გაუმჯობესებაში. ჩვენ აქ არ შეუდგებით ამ საკითხების განმარტებას. ვიტყვი მხოლოდ, რომ წლებულს მთელი ევროპა ღია ხოლერისთვის, რადგანაც ომის გამო ხოლერის მეთვალყურე მოსახლერე ლაზარეთებს, რომლებიც ევროპას ჰფარავდა ამ საშინელ ეპიდემიისაგან, დღეს სულ სხვა დანიშნულება აქვს. ჩვენ ქვეყანას ნაკლებ იფარავდნენ ხოლმე ამ ეპიდემიისაგან, მაგრამ წლებულს ხომ შეუძლებელია ამაზე ფიქრი. ვიმეორებთ კიდევ: შეიძლება ხოლერის საშინელი ხასიათი მიიღოს ჩვენში და ამისთვის როგორც ქალაქები, ისე დაბები და სოფლები ვალდებული არიან მეტი ყურადღებით მოეპყრან ამ საკითხს. წინ და წინ უნდა იყოს გადადებული თანხა სასანიტარო საშუალებებისთვის, თორემ ხოლერის გავრცელების შემდეგ გვიანდა იქნება. მთავრობაც, ექვს გარეშეა, შესაფერ ზომებს მიიღებს, რომ ჩვენს ქვეყანას ააციდინოს ეს უსაშინელესი უბედურება.

გაიწმინდეთ, გასუფთავდით და ეხლავე დაემზადეთ, თორემ მერე გვიანდა იქნება!.

ე. აღმზიანია.

ჩალხუშინის წერილი

გაზეთ „პრობონის“ მე-153 ნომერში მოთავსებულია ბ-ნ ჩალხუშინის ღია წერილი მაქსიმ კოვალევსკთან. მოგვყავს უცვლელად ეს წერილი.

ძვირფასო პროფესორო, ღრმად პატივცემული მაქსიმე მაქსიმეს ძვე! გაზეთ „დენის“ ამ წლის მეოთხე ნომერში ერთი შენიშვნა დაიბეჭდა, „კავკასია ომის დროს“, რასაც ქვეშ ეწერა ასო „მ“. ამ შენიშვნაში მოყვანილი იყო

საუბარი სახ. სათათბიროს ცნობილ წევრ ა. თ. კერენსკისთან, რომელიც ის-ის იყო კავკასიიდან დაბრუნებულიყო პეტროგრადში და ბ-ნ „მ“-სთვის გაეზიარებინა თავისი შეთხვევები. იგი ეხებოდა სომეხთა მწვავე საკითხს, რასაც რუსის საზოგადოების განსაკუთრებული ყურადღება უნდა ექნეს მიექცეული. სხვათა შორის, აი რას ამბობდა ბ-ნი კერენსკი: „...მაგრამ არ უნდა გვაიწყებოდნენ, რომ არა ნაკლებ ტრაგიკულია ის მდგომარეობა, რომელშიაც იმყოფება საზოგადოებრივი ცხოვრება კავკასიაში. ამ ცხოვრების ცენტრში წამოყენებულია საკითხი სომეხ-ქართველთა დამოკიდებულების შესახებ, რამაც ამ ბოლო დროს მეტად მძაფრი ხასიათი მიიღო. ეს დამოკიდებულებანი ფრიად წააგვანან პოლონელების და ებრაელების ურთიერთობას. სომეხებს ათასგვარი ცილსა გვწამებენ, რასაც სინამდვილეში არაერთი ადგილი არა აქვს. სამწუხაროდ სომეხ-ქართველთა დამოკიდებულების სიმწვავემ თავი იჩინა თვით დემოკრატიულ წრეებშიც კი. ეს ავადმყოფობა ორივე ერთა შორის თანაბარის სისწორით მძვინვარებს. რომ რუსის ავტორიტეტულ საზოგადოებას ხელი შეეწყოს მათის მეზობლურ განწყობილების განმტკიცებისათვის და თავი დაენებებინა პოლიტიკანობისათვის, შესაძლებელია ანტაგონიზმი არც ისე გამწვავებულიყო. აი, სწორედ ამ შესაძენ ობიექტ პიროვნებას არ ვხედავთ, რის გამოც ეს ქიშპობა მეტად ცუდს გავლენას ახდენს რუსეთის სახელმწიფოებრივ ინტერესებზე.“

რუსის საზოგადოება კავკასიაში, როგორც აღმინსტრაცია, სამ დარად იყოფება: 1) სომხოვლებად, 2) ქართველოვლებად და 3) მაჰმადიანდებლებად. თვითიულს მათგანს საბრალდებლო საბუთები ურთიერთის გასამტყუნებელ სალაროდან ამოაქვს.

უნდა შევნიშნო, რომ ეს დამოკიდებულებანი ბ-ნ კერენსკის წასვლის შემდეგ უფრო გამძაფრდა. თითქოს ერთგვარი გაუფალი გზა აიშარათ. მე თვითონ ძველი ჟურნალისტი ვახლავართ, ოცდა თხუთმეტი წელია მონაწილეობას ვიღებ ადგილობრივ პრესაში, ვინტერესდები მითი. სიმართლე უნდა სთქვას ადამიანმა, რომ სომხის გაზეთები და ჟურნალები, მიმართულების მიუხედავად, ყოველთვის ერთა სოლიდარობას ჰქადაგებენ, მათ ინტერესების ერთობას, და, მიუხედავად შეუწყვეტელი იერიშებისა, მათ ყოველთვის გასამართლებელი პოზიციები უჭერიან. ივინი ჰსწინან, განმარტავენ სომეხთა ცხოვრების მოვლენათ და უარსა ჰყოფენ მოქორილ ამბავს, რასაც ქართული გაზეთები ბრალად გვაძლებენ ჩვეულებრივ. ეს უკანასკნელი არ შეჩერებულან თვით იმ გარემოებაზეც, რომ გამოვანილ და მოქორილ ამბად ჩაეთვალათ ჩვენი გაზეთების ცნობები ოსმალთა მიერ სომხების ამოუღესის შესახებ. პირიქით, ამტკიცებდნენ, რომ სომხებს არც აგრე ცუდად ეცხოვრებათ ოსმალეთში, რომ აქეთ გამოვანილო. როდესაც ოსმალეთის კლანჭებიდან თავდახსნული სომხები თავს აფარებდნენ კავკასიას,

სომეხმა

გლეხკაცობამ საოცარი კეთილშობილება გამოიჩინა. სარწმუნოებისა და ეროვნების მიუხედავად იგი თავაზიანი პურმარითი შეხვდა ყველა გამოქცეულს. კითხვა აღძრული იქნა მთავრობის წინაშე სესხის შესახებ. ქართული გაზეთები და მოჰყვნენ იმის მტკიცებას, რომ ხაზინა აქ არაფერ უფაშია, რომ იგი სრულებითაც არ არის მოვალე იზრუნოს

იგივე გაზეთები სომეხ გამოქცეულთა შესახებ ათას კორებს ავრცელებდნენ, სთვლიდნენ მათ ზარმაცებად, მუქთახორად და სხვა.

ახლა პირზე ცოფ მო

რეული გაწმინტება სომეხთა ავტონომიის შესახებ? ახლა უმოწყალო დევნა ახალგაზდა ქართველ მეცნიერისა, რომელიც გაკადნიერდა და წერალობით ასაბუთებდა სომეხთა კულტურის გავლენას ქართველებისაზე. მიუხედავად ამისა, მიუდგომელია გა-

მოკვლევაც დაგანახებთ, რომ ამ ცუდ ტონს ოდნავ გამოძახილ არ ჰქონია სომეხურ პრესაში, არც ერთს ვახებთ არ უსარგებლანი ქართველთა თუ თათართა ცუდ მდგომარეობით, რომ წამოყვედრებინათ მათთვის, დემეციონებინათ, რაიმე ძვირი მიეგოთ მათთვის. უფრო მეტს ვიტყვი: ყოველი ბრწვინვალე მოვლენა ქართველთა შორის უმაღ აღინიშნებოდა ხოლმე ჩვენს პრესაში. ვანიხარებდით მათი კულტურული წინ სვლით და ვცდილობდით მათი ბედი და სიხარული ერთგვარად გავგენაწილებინა. აი, მაგალითად, გარდაიცვალა მეოსანი თავ. აკაკი წერეთელი. განსვენებული სომეხებს უარყოფით გვიყურებდა. ჩვენ ეს მშვენივრად ვიცოდი. მაგრამ მეოსანი დიდი ნიჭის პატრონი იყო, დიდი საზოგადოებრივი მოვლენა ჩვენს მოძვე ქართველთა ცხოვრებაში. და მისი სიკვდილი ჩვენ მწუხარებით აღვნიშნეთ ტელეგრაფებით, წერილებით, სიტყვებით. მაგრამ ვადიკითხეთ ახლა განსვენებულის ოჯახის წერილი, რითაც იგი მადლობას უხებდებოდა ყველას, თქვენ იქ ნახათ „ქართველოვანიზაციების“ სამადლობლად, „მაჰმადიანთა“, ხოლო სომხების ადგილას წაიკითხათ: „და სხვათ“ და „სხვათ“... ერსა თუ ხალხს, უქვე მართალი რო ვთქვა, აღარ მახსოვს.

მეორე ადგილას, სადაც სომეხები ვერ დაესწრნენ, თავდა-ახანართა წარმომადგენელმა ქართველთა სახით სთქვა, რომ ქართველები იცავენ „სომხობას“—რუსეთს და არავითარ სამაიეროს ანუ რაიმე სარგებლობის გამოცინცვლას არ მივლისო.

მძიმე ქვა, გამოსროლილი ისედაც მძიმე ტვირთქვეშ მოხრილ ჩვენს ბეჭეებში, ყოველ ტკივილის საზღვარს აღემატება. ჩვენი ზურგი გრძობს ამ ტკივილს, ეს ცილისწამება, ეს სიცრუე ობობის ქსელსავით შემოგვახვიებს, გვწვავენ, გვხოკავენ, ჰქმნიან მძიმე და აუტანელს ატმოსფერას, სადაც ყოველად შეუძლებელია ცივი მუშაობა, სუნთქვა, თავისუფალი ცხოვრება...

ჩვენ ყველანი ერთგვარ პასუხმდებლობას ვგრძნობთ ჩვენი ერის წინაშე, სული გვეხუტება, და აი, მე, ძვირფასო პროფესორო, ერთი ასეთი მრავალტანჯულთავანი, მოგმართავთ, დაგვემართო, გვიშველოთ, არა მარტო სომეხები, არა, გვიშველოთ ჩვენ ყველას, სომეხებს, ქართველებს, თათრებს, გვიშველოთ, ვიდრე დრო ხელთა გვაქვს, ვიდრე არ დაგვიანებულა, ვიდრე ყრუ ბრძოლას არ მიუღია ტლანქი, მახინჯი სახე, ვიდრე ჩვენ, სომეხებს, არ დაგვიკარგავს მოთმინება და პასიურად დროს მოლოდინში ვართ, ვიდრე საბოლოოდ არ წახდება ჩვენი ურთიერთისაღმი დამოკიდებულება, ვიდრე ყველა ხომალდი არ დამწყდარა და შესაძლებელია ჯერ კიდევ სომეხ, ქართველთა და თათრების მორიგება, რათა არ უღალატოთ იმ ბრწვინვალე და დიად დიდებულს, რასაც გვიქადაგებდით ჩვენ. ჩვენ თვალყურს ვადევნებდით და ვუსმენდით თქვენს სიტყვებს სახელმწიფო სათათბიროს ტრიბუნიდან, სახ. საბჭოში, უცხოეთში, გისმენდით როგორც სწავლულს, მეცნიერს, როგორც მოქალაქეს, საზოგადო მოღვაწეს და მწერალს. ვიცი ისედაც, რომ თქვენ დიდად გიყვართ ჩვენი საზოგადო—სამშობლო დიდი რუსეთი. თქვენ ღრმად გრწამთ მისი საუკეთესო, ბრწვინვალე მომავალი. როდესაც ეს საშინელი მსოფლიო ომი დიდების შარავანდელით შეგვემოსავს ჩვენ, ვითარცა სიმართლის დამცველთ, რასაც მთელი ჩვენი ცხოვრებით ვესაბუთებოდით, აი ამ სიყვარულისა, ამ რწმენის სახელით მოვალ და კარს გიკატუნებთ, ძვირფასო პროფესორო და ღრმად პატივცემული ადაიანო: გამოგვემზადეთ!

მხოლოდ „რუსეთის ავტორიტეტულ საზოგადოებრივ აზრს“ შეუძლიან თანამშრომლობა გაუწიოს სომეხ-ქართველ-

თათართა, ცხოვრების მოწესრიგებას. ასე ბჭობს ა. თ. კერენსკი, ასე ვფიქრობთ ჩვენც.

ჩვენ, სომეხები, მზად ვართ წავსრდეთ „რუსეთის ავტორიტეტულ საზოგადოებრივ აზრის“ წინაშე. შექვევლია, ქართველები და თათრებიც მზად იქნებიან წარსდგნენ მის წინაშე.

მაგრამ სად არის ეს საზოგადოებრივი აზრი? რატომ სდუმს იგი იმ დროს, როდესაც იგი მოვალეა ხმამაღლივ წარმო-სთქვას თავის მსჯავრი.

თქვენ შეგიძლიანთ კეთილი ინებოთ და გამოიწვიოთ იგი, შექმნათ!..

მამ თქვენც აიღეთ თქვენს ძლიერს ხელში ეს წმინდა და უდიდესი საქმე ერთა შეთანხმების! ეს საქმე უკვდასა ჰყავს თქვენს ბრწვინვალე სახელს სომეხთა, ქართველთა და თვით თათართა გულში.

ჩვენ მზად ვართ წინდაწინ ქედი მოვიხაროთ რუსეთის საზოგადოებრივ აზრის წინაშე. რი სამართლიანად გასჯის ყოველისფერს. იგი წამოუყენებს განსაზღვრულს, კონკრეტულ კითხვებს ჩვენს ბრალდებულებს და საბოლოოდ გამოარკვევს, სახელდობრ რაში გვდებენ ბრალს ჩვენ, სომეხებს.

თუ ჩვენ რაიმე უმართებულობა მიგვიძღვის ქართველთა წინაშე, ანუ თათრების წინაშე,—მაშინ ჩვენ ვცნობთ ჩვენს შეცდომებს, ჩვენს გზის ახნევას, ჩვენს ნაკულუვანებას და მაშინ ჩვენ, საზოგადო მოღვაწეებს, მწერლებს, ჟურნალისტებს, ვინც ჩვენი ხალხისა და სამწყსოს მარტოს წარმოვადგენთ, წმინდა მოვალეობად დაგვაწვება ვიმუშაოთ ნათითებ მიმართულებით საზოგადო სამშობლოს საკეთილდღეოდ და ყველა ერის სასარგებლოდ.

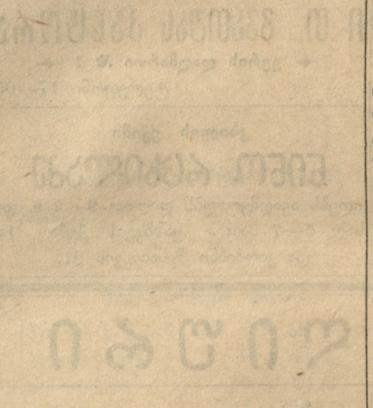
თუ ჩვენ მართლები ვართ, მაშინ რუსეთის აზროვნობა ნუ მოჰყვება „პოლიტიკანობას“, როგორც ამბოს ა. თ. კერენსკი, არამედ სთქვას თავისი მიუდგომელი აზრი და დაგვიცვას

ხმა გამოგვეც; ძვირფასო პროფესორო და ღრმად პატივცემული ადაიანო! ჩვენ გვწურობს თქვენი სიტყვა...

ჩალხუშინი პალმუსანი
(ჩალხუშინის წერილის გამო)

I

დიდ საგონებელს ნუ მიეცემით გამოცინის ამოსაცნობლად: ეს სომეხთა ცნობილი მოღვაწე და კალმოსანი გრიგოლ ქრისტეფორის ძე ბ-ნი ჩალხუშინი განხლავთ. მას ჩვენი საზოგადოება კარგად იცნობს. ესომეხმა 2 იანვ. 1915 წ. მისი რთიმეული ცრემლებით მიწერილი ეპისტოლეში „ძვირფასო ძველ მეგობარ“ მოსკოვის ქალაქის თავ ჩელნოკოვთან ეგერე ქოლდულს აბეჭეტებს“ შესახებ, მათს დასახმარებლად. იგი ნამდვილი პოეტია. ფანტაზია მისი ცელქობს, ლამაზად ფრთას ჰშლის. აი, დღესაც პოეტობის გუნებაზე დამდგარა. მაგრამ სულ

ლაშქრობა! მით უმეტეს, დღეს, ამ ცეცხლის წვიმების დროს!

მოვიმინოთ მთავარი ბრალდებანი, რაც მან, ბ-ნმა ჩალხუშინმა მოულოდნელად მის მიერვე გადილობატებულ მეცნიერ კოვალევსკის ვადაუშალა ჩვენს ზურგს უკან. „ისინო,—შესწივის იგი „ძვირფასო პროფესოროს და ღრმად პატივცემული მაქსიმე-მაქსიმის ძეს“ სომეხების შესახებ,—თვალ-ყურს ადევნებენ სომეხთა ცხოვრების მოვლენას, და უარსა ჰყოფენ მოქორილ ამბავს, რასაც ქართული გაზეთები ბრალად გვაძებენ ჩვეულებრივ. ეს უკანასკნელი არ შეჩერებულან თვით იმ გარემოებაზეც, რომ გამოვანილ და მოქორილ ამბად ჩაეთვალათ ჩვენი გაზეთების ამოუღესის შესახებ.“

პირ-იქით, ამტკიცებდნენ, რომ სომეხებს არც აგრე ცუდად ეცხოვრებათ ოსმალეთში, რომ აქეთ გამოვანილო. როდესაც ოსმალეთის კლანჭებიდან თავდახსნული სომეხები თავს აფარებდნენ სომეხთა მიერ სომხების ამოუღესის შესახებ. პირიქით, ამტკიცებდნენ, რომ სომეხებს არც აგრე ცუდად ეცხოვრებათ ოსმალეთში, რომ აქეთ გამოვანილო. როდესაც ოსმალეთის კლანჭებიდან თავდახსნული სომეხები თავს აფარებდნენ სომეხთა მიერ სომხების ამოუღესის შესახებ. პირიქით, ამტკიცებდნენ, რომ სომეხებს არც აგრე ცუდად ეცხოვრებათ ოსმალეთში, რომ აქეთ გამოვანილო. როდესაც ოსმალეთის კლანჭებიდან თავდახსნული სომეხები თავს აფარებდნენ სომეხთა მიერ სომხების ამოუღესის შესახებ. პირიქით, ამტკიცებდნენ, რომ სომეხებს არც აგრე ცუდად ეცხოვრებათ ოსმალეთში, რომ აქეთ გამოვანილო. როდესაც ოსმალეთის კლანჭებიდან თავდახსნული სომეხები თავს აფარებდნენ სომეხთა მიერ სომხების ამოუღესის შესახებ.

ახლა

ცოფმოკრული გაწმინტება სომეხთა ავტონომიის შესახებ? ახლა დევნა ახალგაზდა ქართველ მეცნიერისა, რომელიც გაკადნიერდა და წერილობით ასაბუთებდა სომეხთა კულტურის გავლენას ქართველებისაზე...

შეჩერდეთ ჯერ აქ. ამონაწერიც საქმარისა გავიგოთ, თუ რა ტოლდოს

ფოლადიდან გამოუქცნდია ბ-ნ ჩალხუ-
შინს ფარ-ხმალი.
დავეყვით მუ-
ხლობრივ.

თუ როგორ „პორებს ვაგრცე-
ლებდით“, ან როგორ უარყოფ-
დით სომეხთა აკლბას, ან რა სახით
ვარწმუნებდით ქვეყნიერებას „სომეხებს
არც ისე ცუდად ეცხოვრებათ ოსმალთა
ხელში“, — ეს საყვედური ჩვენ კი არა,
არამედ სომეხურ გაზეთებს, „კავ. სლო-
ვოს“ და სომეხ პატრიარქ-ეპისკოპოსებს
უნდა დაპირალდეთ, ვინაიდან ჩვენ მხო-
ლოდ იმთავან ვადმოგვიჩინდა ამბები.
ხომ ფაქტია, მაგალითად, ის სასენსა-
ციო ამბები, რაც „კავ. სლოვომ“ გავე-
რცელა, ვითომც ოსმალეთში 17 სომე-
ხური სოფელი ამოეღებოდა მამაღლი-
ნებს! გვახსოვს, ამ ამბავმა რა გულ-
წრფელი აღშფოთება გამოიწვია არა თუ
სომეხებში, არამედ ქართველთაშორისაც
კი. თვით უფროსი „კლდე“, რომელსაც
სომეხური პრესა ზიზღით იხსენიებდა
როგორც უკიდურეს შოვინისტთა ორგანი-
ზაციის ხელმძღვანელს, რას სწერდა ამ
ამბის შესახებ: „დღევანდელი ომი მეტად
სასტიკია... სულს ჰხუთავს იმის წარმო-
დგენა თუ რა ახრებდა და უღებდა
განცილებს მშვიდობიანი ხალხი მთელს
ქვეყანაზე. ვის არ შეაძრწუნებდა და
გულს არ აუზღვრებდა, მაგალითად
„კავკასკოე სლოვოსაგან“ მოყვა-
ნილი ცნობა, რომ 17 სომეხური
სოფელი ოსმალეთში ამოუღებელი და
მიწასთან გასწორებულია, როგორც
ამას ახდენენ-ჰამილის რევიმის დროს
სახალიდენოა“ (კურსივი აქაც და შემ-
დეგაც სულ ჩემი არის დ. კ.): აი, რო-
გორი სიხარულით ეგებებოდნენ ქართვე-
ლები სომეხთა უღებლას! ხომ კარგად
ხედავთ! ნუთუ ბ-ნ ჩალხუშინს ამის
შემდეგ საბუთი არ ჰქონდა გულსწრუ-
მა მოვლო ჩვენზე და მთელი არსებით
აჯანყებულიყო? დიახაც, როგორ არა!
მით უმეტეს ასეთი საყვირით „კლდე“
არა ერთხელ ახმაურებულა!

მაგრამ, უნდა გამოვტყდეთ, ხშირად
ჩვენი გამოხვლა არა-დელაკტური იყო
და მართლაც ეკოდავით სომეხების წი-
ნაზე. იცით ეს როდის? როდესაც ამის
საბუთს თვით სომეხები გვადიდებდნენ. სა-
ქმე ის არის, რომ თვით სომეხთა კო-
რესპონდენტების შუა ერთგვარი ბაბი-
ლონიად გაიმართა და ერთმანეთისა
არა ესმოდათ რა. ერთნი რა ერთს იტყ-
ოდნენ, იმავე წამს დიამეტრულად სა-
წინააღმდეგო ამბავი მოჰქონდა მეო-
რის. თუ ეჩინებოდნენ, მაგალი-
თად, ეპისკოპოსი ნერსისი კაცს კაც-
ზე აფრენდა და ახალ-ახალ ამბებს დე-
პეშით აცნობებდა ჰორიზონ-მშაქ-კავ-
სლოვოს და ძმათა მათ, ასე და ასე ვი-
ღუპებით, ამდენი და ამდენი საქორაო
გამოქცეულთათვის, სწრაფი დახმანება,
სწრაფი მოწოდებანი დაგზავნეთ ყოველ-
განაო, სამაგიეროდ სტამბოლიდან პატ-
რიარქისაგან სრულიად საწინააღმდეგო
ამბები მოდის. ასე, მაგალითად, კონდა-
კი, (სტამბოლში მყოფი სომეხთა პატრი-
არქი) პირდაპირ იუწყებოდა, რომ სო-
მეხთა შესახებ ვაგრცელებული ამბები
სინამდვილეს არ შეეფერება, გაზეთდე-
ბულია, არავითარ აბდულ-ჰამიდის რე-
ჟიმი ჩვენ არ გაგვთენებიაო.¹⁾

ქართული პრესა ამ ამბავს სიხარუ-
ლით მიეგება. ქართველებმა ერთად
სომეხებსაც ამწვიდებდა „ოსმალეთის სა-
სომეხეთში არავისა ჰხოცავენ... ოსმა-
ლეთის ადმინისტრაციას ნაბრძანები აქვს
კონსტანტინოპოლიდან მიერიდის ყო-
ველთათვის საკმისი გაწვევებას, პირიქით,
ეცლის მოსახლეობის გული მოიგონ
რითმე...“ და შემდეგ: „...მასხალადმე,
სიმაირლეს მოკლებულია ის მართლაც
ამაღლებელი და გულის აღმშოფოა-
ბელი ცნობები „კავ. სლოვოსი“, რომ-
ლის მიხედვით 17 სოფელი ამოუღებ-
ლია უკვე ჩვენ გულწრფელად შეგვა-
წუხა და შეგვაძრწუნა ამ ამბავმა, მაგ-
რამ, ღვთის მადლით, დღეს ირკვევა,

რომ შიში სომეხების ამოუღებელია თით-
ქმის უსაფუძვლო და გაზეთდებულა“²⁾.
რას ნიშნავს, ბ-ნ ჩალხუშინაო?
ნუთუ ასეთი საბუთი დამამტკიცებელი
არის თქვენი რწმენისა, რომ ქარ-
თველები დაფ-ნალარით შეეგებნენ „სომე-
ხების უღებლას“? ნუთუ ქართველების
ზნეობრივი მოვალეობა არ იყო თავიანთ
მკითხველისათვის მეზობლის სწორი ამ-
ბები მიეწოდებინა? ვინაა მართალი? ვი-
ნაა მტყუანი? „კავკას. სლოვო“, „პორი-
ზონ“-„მშაქ“ ეპისკოპოს ნერსისი და
ანდრონიკები თუ პატრიარქი კონდაკი?
ვის დაუფრავთ? ან ვინ გაგვემტყუნე-
ბინა? თუ სტყუოდნენ პირველი, მაშინ,
ცხადია, პატრიარქი კონდაკიან ერთად
მართალია უფროსი „კლდე“, თუ
სტყუის პატრიარქი, მით უარესი ერთისა
და მეორისათვის. ყოველ შემთხვევაში
რა შუაშია, გეთაყვო, ქართული პრესა,
რომ მეტორე დედაკაცის გულა წამოჰკი-
ლოს ბ-ნმა ჩალხუშინმა? ვისა აქვს და-
საყვედრებელი და ვინა სწერება! თვითვე
სწორიან, თვითვე ჰკერავენ და თუ ამ
დერკიკებს სერთუკი უხეიროდ გამოუ-
ვიდათ, ამას ჩვენ გვაყვედრიან. აი, სწო-
რედ ამაზე შეეძლო ნეტარხსენებულ მო-
ლიერს ეთქვა: „La comédie ne peut pas
mieux finir“.

მაგრამ სრულს კომედიამდე ჯერ შო-
რსა ვართ. ამასაც ვნახავთ.
(შემდეგი იქნება)
დ. კახრაძე.

პ რ ე ს ა

მკითხველი წაიკითხავდა ჩვენი გაზე-
თის გულწრფელ ნომერში დეპუტატის
კ. ჩხეიძის წერილს კავკასიის ერობის
შესახებ.
„კავკ. სლოვო“ სწერს ამ წერილის
გამო:
მოსალოდნელი იყო (!) რომ ბ-ნი
ჩხეიძე გამოიჩინდა მთელს თავის ენერ-
გიას და დაეხმარებოდა კავკასიის ოც-

ნების განხორციელებას. მაგრამ... იგი
ხელმძღვანელობს უცოდველ დერკტი-
ვებით. მას თავი ამაყად აუწვევია და ამ-
ბობს: ან ყველაფერი, ან არაფერი.
საკანცელარიო ბიურაქტები ცივ
ქვასავით სტრიან: არაფერი! დემოკრა-
ტიულ ნაწერთა ბიურაქტები დაქი-
ნებით იმეორებენ: ყველაფერი! და თუ
ამ დროს მისი თანამემამულენი სიმშლის
განიცდიან და მშველელიც არსად მოს-
ჩანს, თუ თმში გაყვანილ სახალხო მას-
წავლებლებს ჯამაგირებს უსაბუნ, ვი-
ნაიღვან ერთის უქონლობის გამო სხვას
არავის შეუძლიან დახმარება, თუ მო-
ვანში მამასისხლად ჰყლიან ყველა-
ფერს და დამამარ არაინ არის, თუ
ვენახები იღუპება გოგირდისა და შაბი-
ანის უქონლობის გამო — ეს ყველა ეს
ჩხეიძის საქმე არ არის, რადგან თანა-
მედროვე ერობას „მე ხელს არ მოვა-
წერ“ იმ ხალხს, ვინც იგი სათათბირო-
ში გაგზავნა, ერობა ისე სტრია ვითარ-
ცა პური არსობისა, ჩხუპი კი ცდი-
ლობს შეინარჩუნოს პრინციპი მართლ-
მადლებელ დემოკრატისა, რომელსაც
კომპრომისი ეზიზღება.

ყველაფერი მართალია, მაგრამ რათა
გონია სოლოლაკელთა გაზეთს, რომ „მო-
სალოდნელი იყო“ ვითომ ჩხეიძე შიშე-
ცილ ერობას მხარს დაუჭერდა. გვიან-
ლა ეხლა აღშფოთება და წუწუნი. ბ.
ჩხეიძე სწორედ სოლოლაკელთა ხმებით
არის არჩეული, ამიტომ ხატსოგმა და
მისმა დამქმმებმა, როცა ორტოლოქსი
სოც. დემოკრატი ჩხეიძე იარჩიეს ბურ-
ჟუა ავტონომისტს ანდრონიკაშვილს
ქართველთა ეროვნულ იდეის შესარც-
ვენად, ძალიან კარგაი იცოდნენ რომ
ჩხეიძე არასოდეს არ აწარმოებდა ყოველ-
დღიურ, თანდათანურ პოლიტიკას. იცო-
დნენ, მაგრამ მაინც იარჩიეს, და შემ-
დეგშიაც აირჩივენ. ეხლა კი აღშფო-
თება და წუწუნი იმის გამო, რომ იმ-
კვის ადრევე დათესილი, არ შეგვერის
სწორედ სოლოლაკელთა გაზეთს „კავ-
სლოვოს“.

ნი აღმოჩენილ შეცდომების, უბედურე-
ბის და ბოროტების, მკაცრად, კანონის
მიხედვით, იქნებინ დასჯილი, მიუხე-
დავად მათ სამსახურის მდგომარეობისა,
სახეწიფო სათათბირო გადადის მორიგ
საკითხებზე.

საიჩნა აღნიშნა ის მიზეზები, რომ-
ლებმაც გამოიწვიეს რუსების სამხედრო
მოუშვადებლობა, მოაგონებს, რომ სა-
თათბირო თავის მორიგ ფორმულით
საარტილერიო დაწესებულების შესახებ
აღნიშნა ეს ნაკლები, სამწუხაროდ, შე-
საფერი ზომები არ იყო მიღებული. სა-
ზოგადოდ უნდა აღინიშნოს — ამბობს სა-
ეჩი — რომ მთავრობისა და ხალხს შო-
რის უთანხმოება მთავარი მიზეზია რო-
გორც მთავრობის სისუსტისა, აგრეთვე
მთელი სახელმწიფოსი. რუსეთის მოკავ-
შირებმა ძალიან მალე მიიღეს შესაფე-
რი ზომები, ჯარის სურსათის დამზადე-
ბისათვის, რაწამს გამოირკვა აუარებე-
ლი მთითხოვნილებანი სამხედრო სურსა-
თისათვის, რუსეთში ეს საქმე კომისიით
სწარმოებდა. ბევრი დრო უნაყოფოთ
დაიკარგა. ორატორს წწამს, რომ ეს დე-
ფექტული თავიდან იქნებინ აცილებულ-
ნი. ხალხის აღფრთოვანებას, და მით
შორის მუშებისა საზღვარი არა აქვს.
მთავრობა ვალდებულია ისარგებლოს
ბოლომდინ საზოგადოებრივი ძალა, მაგ-
რამ საერთო მუშაობისათვის საქორაო,
რომ მთავრობამაც ხალხს გაუწიოს ან-
გარიზი. საქორაო მოისპოს საბედისწერო
განცალკევება მთავრობასა და ხალხს
შუა. საქორაო აგრეთვე ეკითხოს ხოლმე
ხალხის წარმომადგენლებს, რომელსამე
პასუხ-საგებ უნდა ვისიმეს დანიშნა.
გარუსევიჩის აზრით თუ ეს წელიწადი
მძიმეა მთელ სახელმწიფოსთვის, გა-
ცილებით უფრო მძიმე იყო იგი პოლო-
ნეთისთვის. მიუხედავად ამისა განუზო-
მელია პოლონეთის ხალხის მიერ საზო-
გადო საკმისთვის შეწირული მსხვერპ-
ლი. აუწერელია ის ტანჯვა, საერთო
განდღურება, რომელიც პოლონეთმა
აიტანა. მაგრამ ის მაინც მტკიცედ და
შეუპოვრად იბრძვის საერთო სურვილის
განსახორციელებლად — მტრის დასამარ-
ცხებლად, რომელიც საუქუნობითი მტე-
რი იყო პოლონეთის და მთელ სლავია-
ნების. ამიტომ პოლონელები დიდის აღ-
ტაცებით ეგებებიან როგორც მინისტრ-
თა საბჭოს თავმჯდომარის, ისე სხვა
წარმომადგენლების განცხადებას, რო-
მელშიაც გამოხატა რუსეთის უზუნაესი
სურვილი ომის ბოლომდე გაგრძელებისა.
ამ გამარჯვებას პოლონელები უღრმეს
მადლობას უცხადებენ ხელმწიფე იმპე-
რატორს, რომ მან კეთილ ინება და უბ-
რძანა მინისტრთა საბჭოს, შეუდგეს პო-
ლონეთის სამეფოსთვის განსაკუთრებულ
კანონ-პროექტის შემუშავებას. პოლონე-
ლებს რომად სწამდა რუსეთის და მისი
მოკავშირეების გამარჯვება და დარწ-
მუნებული არიან რომ პოლონელების
მომავალი დამკვიდრდება რუსეთის და
პოლონეთის ხალხის ურთიერთშორის
ნდობაზე და სიყვარულზე.

ევრემოვი. მიუხედავად სათათბიროს
დაბეჯითებით მოთხოვნილებისა, მთავ-
რობამ მაინც უპასუხისმგებლო პირთა
ხელში დასტოვა სახელმწიფოს თავდა-
ცვის მთავრები და რეგები. ჯარისათვის
არ შეუძლებია უკანადასაგარეო რიცხვი სამხე-
დრო სურსათისა, მისი მატერიალი მო-
წყობა არ ეთანხმებოდა თანამედროვე
სამხედრო ტექნიკას და მხოლოდ უკანა-
სკენდ დროს სცილობდა მთავრობა სწო-
რე გზის გამოხატვის ნაკლის შესავსებ-
ლად. გამოა უნდა იცოდეს, რომ ხალხის
წარმომადგენლები მას არა სოვლის და-
მარცხებაში დამნაშავედ. პროგრესიტე-
ბი სიხარულით ეგებებიან მთავრობის
აღორძინებას, მაგრამ საქმარისი არ არის
მხოლოდ რამდენიმე პირის გადაყენება,
საქორაო მთელი წესწყობილების შეცე-
ლა. გამარჯვებისათვის შინაური მშვი-
დობიანობის აღდგენაა საქორაო, უნდა
მიეცეს ორგანიზაციებს თავისუფლება,
მოქალაქეთ თავისუფლება მოქმედებისა
და ძლიერი ხელთუფლება, რომელსაც
ხალხის ნდობა ექნება. სათათბიროს მო-
ვლობაა მხარი დაუჭიროს მთავრობას
თავის ავტორიტეტით და გაიყოს მას-
თან ერთად პასუხისმგებლობა; მაგრამ
ეს მხოლოდ მაშინ არის შესაძლებელი,
როცა მთავრობა აშკარად აღიარებს სა-
თათბიროს ავტორიტეტს და თანხმობას
განაცხადებს მის კონტროლისადმი და-
ქვემდებარებას.

პეტროგრადი, 22 ივლ. სახელმწიფო
სათათბიროს თავმჯდომარის კანინეთში
ბარუნ-სეკრეტის თავმჯდომარეობით მო-
ხდა კრება, სადაც წამოყენებულ იქნა
გასაკუთრული ადმინისტრაციის საკითხი.
კრებას დაესწრა შინაგან საქმეთა სამი-

ნისტროს-გაგე-ქუ-ფე-შეჩებატოვი მან
განაცხადა: „გამოქცეული საქმის მოწეს-
რიგებას გუბერნიის ადმინისტრაცია
უნდა განაგებდეს, რადგან ამისათვის
ახალ მთავრობის შედგენას არავითარი
გასამართლებელი საბუთი არ მოეპოვე-
ბა. ხოლო საერთოდ გამოქცეულთა და-
ბინავების მოსაგვარებლად შინაგან საქ-
მეთა ადმინისტრაციის არსდება განსა-
კუთრებული დეპარტამენტი, რომლის
მოთავედაც სახელმწიფო საბჭოს წევრი
გრაფი ტიშკევიჩი იქნება. შემდეგ კრე-
ბაზე სასურველად სცენს, ამ დეპარტა-
მენტში განსაკუთრებული თათბირი მოხ-
დეს ხოლმე, სადაც მონაწილეობა უნდა
მიიღონ საკანონმდებლო დაწესებულებათა
წევრებმა და საზოგადო მოღვაწეებმა.
შეჩებატოვმა განაცხადა: გამოქ-
ცეულთა საქორების დასაკმაყოფილებლად
მთავრობისადმი განკარგულებით
საომარ ფონდიდან გადაღებულ უნდა
იქნას სათანადო თანხა.

კრებაზე საწიროდ აღიარეს კანონ-
მდებლობითის წესით გაყვანილ იქნას
საკითხი გამოქცეულთა ცხოვრების მოსა-
წესრიგებლად, რის გამოც პირველ ხა-
ნად უნდა გადაიდოს 25 მილიონი ძალად
გახიზნულ მცხოვრებთა საქორების და-
საკმაყოფილებლად.

ახალი ამბავი

კავკასიის დეპუტატთა თათბირი.
22 ივლისს ხანგრძლივი თათბირი ჰქონ-
დათ სახ. სათათბიროს კავკასიის დეპუ-
ტატებს კავკასიაში ერობის შემოღების
თაობაზე. ამ მოკლე ხანში სახელმწიფო
სათათბიროს წარდგინებულ დამოუკიდებე-
ლი წინადადება, სპეციალ კომისიაში
განსახილველად. საკანონმდებლო დაწე-
სებულებებში საქმის დაჩქარებით გატა-
რებისათვის საჭიროდ სცენს, რომ კავკა-
სიის სანამესტრიკომ წარმოადგანოს დამ-
ხლებელი კანონ-პროექტი 1896 წლის
დებულების თანხმად იმ ცვლილებების
შეტანით რომლებიც ადგილობრივ პირო-
ბებს შეეფერება.

გადმოხვეწილი. ვანიდან, მელას-
კერტიდან, პანტოსიდან და სხ. დიდძალი
გადმოხვეწილი სომხობა მოდის ივდირით
კავკასიაში. სომეხების სხვადასხვა კომი-
ტეტები საზღვრისაში არიან დახმარება
აღმოჩინონ გადმოხვეწილებს. თბილი-
სიდან და ეჩმიძინიდან უკვე გაგზავნეს
ივდირში ბლომად ვეჭილი, ტანოსაკმე-
ლი, წამალი, ექიმები და სხ.

ხილვია. 23 ივლისს სამხედრო
ლაზარეთში ხოლმით გარდაიცვალა 1
ჯარისკაცი და ერთი ჯარბერი № 40-
ნი. 24 ივლისს 2 ჯგანა ავად,
რომელთაგან ერთს (ფეოდოსია ლუ-
ცენკოს, ლიუტერანების ქუჩაზე მცხოვ-
რებს) ნამდვილი ხოლმე აღმოჩნდა,
ხოლო მეორე ხოლმის ნიშნებით. გუ-
შინ, 24 ივლისს, ხოლმით სულ 18
კაცი იწვა საავადმყოფებში.

ახალის ტალახის გამოკვლევა.
კავკასიის საკურორტო საზოგადოებამ
600 მან. გადასდო ინტერნო. კ. კო-
ნოშევიჩის განკარგულებაში ახტალის
ტალახის გამოსაკვლევად ფიზიკურ გეო-
ლოგიურად.

ფშავ-ხევსურეთის მიმდებარე,
მართლმადიდებელ ქრისტიანების აღმა-
დგენელ საზოგადოების დეკლარაცია. დ.
ა. დავითაშვილი, რომელმაც თან უნდა
გაიყოლოს ხუროთმოძღვარი. მოგზაუ-
რობის აზრი ის არის, რომ იქაურ ძველი
ტაძრების განახლების პროექტი შეადგი-
ნონ.

კახეთის რკინის გზის საქმეთა
გამო 26 ივლისს უნდა შესდგეს სინა-
ლის მკობის თავად-აზნაურთა საგანგე-
ბო კრება.

ქალაქის მოურავი ა. ი. ხატისო-
ვი გუშინ, 24 ივლისს, სარკაშიშიდან
დაბრუნდა თბილისს და დღეს ესენტუქს
მიმეზავრება სამკურნალოდ.

ქართულ სასოფლო სამეურნეო სა-
ზოგადოების საბჭომ 23 ივლისს დადგი-
ნა: 1) საზოგადოების იყოლის მამულში
აშენდეს სახლი, რომლის გეგმა და მო-
სალოდნელი ხარჯი წინასწარ უნდა შე-
მუშავდეს; 2) მიეწოდოს საზოგადოების
მდივანს ვ. ი. რეხილაძეს შეადგინოს
ატენის მამულის მეურნეობის გეგმა და
ხარჯთაღრიცხვა და წარმოადგინოს საბ-
ჭოს განსახილველად; 3) საბჭოს წევრს
ბ-ნ ვ. მელაშვილის შედგენა ინს-
ტრუქციის პროექტისა, რომლითაც უნდა
ინტეგრირდეს საზოგადოების ინსტ-
რუქტორება.

მასწავლებლების პენსია. მართლ-
მადიდებელ ქრისტიანობის აღმადგენელ
საზოგადოების საბჭომ საგანგებო კომი-
სია აირჩია, რომელმაც ამ საზოგადოე-
ბის მასწავლებელთა პენსიის (და დახმა-

სახელმწიფო სათათბირო

(პეტროგრადის დეპუტატთა სააგენტოსაგან)

პეტროგრადი, 23 ივლ. პეტროგრადის
დეპუტატთა სააგენტო აცხადებს, რომ
სახელმწიფო სათათბიროს 19 ივლისის
ანგარიშის უკანასკნელი ნაწილი მან ტე-
ლეგრაფს ჩააბარა 19 დამით, მაგრამ რა-
ღაც მიზეზების გამო პროვინციის ბევრ
ქალაქში დეპუტატების გადაცემა რამდენიმე
დღით დაგვიანებულა.

ბ. დ. სააგენტოს თბილისის განყოფი-
ლება აცხადებს რომ 19 ივლისს გამო-
გზავნილი დეპუტატი მან მხოლოდ 23-ს
მიიღო.

პეტროგრადი, 19 ივლ. (გაგრძელება)
გრაფ ზობრინსკი აცხადებს რომ თუმცა
ის გამოდის ნაციონალისტების სახელით,
მაგრამ არაფერს პარტიულს არ იტყვის,
რადგანაც დღეს რუსეთში პარტიები არ
არსებობს და ყველას თვალწინ უღვას
დიდებული ეროვნული საკითხი — მტრის
დამარცხება. სახელმწიფო სათათბიროს
წევრთა პირველ მოვალეობას შეადგენს
ფლოტსა და ჯარისადმი მადლობის გა-
დახდა. განუხორციელოთ ეს მოვალეობა
საქმიოა, მიეცეთ ჯარს ყველაფერი
რაც კი გამარჯვებისთვის ესაჭიროება.
უნდა ვისრულოთ დასახირობულთა და
ობოლთათვის. საქორაო შიდა რეფორმე-
ბი, ვინაიდან ჩვენმა ქვეყანამ დაამტკაცა
თავის სიმწიფე, მაგრამ ამ რეფორმების
განხორციელება მხოლოდ ზავის ჩამო-
გდების შემდეგ შეიძლება. ორატორი
სიამოვნებით ეგებება არაყის გაყიდვის
აღკაძვლას, რომელმაც განუზომელი
შედევები მოიტანა. რუსის მუშებმა და-
ამტკიცეს სიმწიფე და პარტიოტიზმი.
ორატორი დარწმუნებულია, რომ მომა-
ვალშიც მუშები არ აპყვებიან აგრი-
ციას, მრეწველებიც მიიღებენ მხედვე-
ლობაში ცხოვრების გაძვირებას და მის-
დამიხედვით მოუშაბტენ ხელფასს. შემ-
დეგ ენერგიული ზომებია მოსაღები გერ-
მანიის ძალდატანების წინააღმდეგ თვით
რუსეთში. ორატორი განაგრძობს, მთავ-
რობამ პირდაპირ და ნდობით უნდა
გაუზიაროს სიმაირლეს სახელმწიფო სა-
თათბიროს მან უნდა ახსნას თუ როგორ
ფიქრობს გამარჯვების მოწყობას და წი-
ნანდელ შეცდომების გამოსწორებას.
გახსოვდეთ რომ ჩვენში ჯერ კიდევ
ნდობით უყურებენ სახელმწიფო სათათ-

ბიროს, ჯარს კი უყვარს და სწამს იგი,
ჩვენი ვალია ეს რწმენა და მოლოდინი
გაეანაბროთ (ტაში). სახელმწიფო სა-
თათბირო თვალყურს ადევნებს მთავრო-
ბის დაპირების შესრულებას და ბოროტ
მოქმედების მოსპობას. ჩვენ განახლებულ
მთავრობასთან ერთად ვიმუშავებთ, მაგ-
რამ მთავრობამ პირდაპირ უნდა მიეგე-
ბოს რუსის ხალხს და საზოგადოებას.
მთავრობა ერთსულოვანი უნდა იყოს,
უნდა დაიფიქროს უწყებათაშორისო
კონკალაბა, კანონის და წესიერების
დამყარებაში, ბოროტმოქმედების დევნა-
ში და სახელმწიფო თავდაცვაში იგი
უნდა იყოს ძლიერი. ორატორი უარყოფს
ყოველგვარ იქვს და ლაპარაკობს — ვინც
ჯარში იყო, ვინც გაეცნო ჯარის სულის
კვებებას, ის დარწმუნებულია რომ
ჩვენი ჯარი უძლიერეა. დასკვნაში
გრაფ ზობრინსკის ნაციონალისტების
ცენტრის მოვრობე-ოქტომბრისტების
დავალებით შეაქვს შემდეგი ფორმულა:
თავს ვიხრით რა რუსეთის ფლოტისა და
ჯარის ქებულ და უმაგალითო სიმამაცის
წინაშე, და ვამოწმებთ, რა ომი წარსუ-
ლი წლის სამხედრო გამოცდამ უფრო
განამტკიცა რუსეთს იმპერიის მცხოვ-
რებთა შორის სურვილი ერთგულ მოკავ-
შირებთან ერთად განაგრძოს ბრძოლა
ბოლომდე, და არ დაიდოს ზავი, მინამ
გამარჯვება ბრწყინვალე არ იქნება,
ვეჭირობთ, რომ ჩქარი გამარჯვება შეი-
ძლება მიღწეულ იქნეს მთელი მცხოვ-
რებთა მხურვალე მონაწილეობით, ახალი
ბრძოლის გამოძენის საშუალებით, ყვე-
ლა ეს კი მოითხოვს შინაური მშვიდობი-
ანობის განმტკიცებას, ძველ პოლიტი-
კურ ბრძოლის დავიწყებას და აგრედვე
მთავრობის მხრივ კეთილ მოპყრობას
ყველა ერთგულ იმპერიის მცხოვრებთა
ინტერესებისადმი, განუჩრგველად ეროვ-
ნებისა სარწმუნეობისა და ენისა. ვა-
დგავირობთ რა, რომ ჩქარი გამარჯვება
შეიძლება მხოლოდ, მაშინ, როცა მთავ-
რობა შეიძლება კავშირს იქონიებს ხალხ-
თან, რომელიც ექნება აღპყობილი
სრული ხალხის ნდობით. ვამოწმებთ
დღემა რწმენას, რომ აქნობამდე ზოგიერ-
თა ნაკლები სამხედრო სურსათის მზადე-
ბის გამო, როგორც საკანონმდებლო,
ისე ფართო საზოგადოებრივი ენერგიით,
იქნებინ დატოვებულნი, და დამნაშავე-

1) იხ. „კლდე“ № 35, 1914 წ., „ომი
და ქართველ-სომეხთა ურთიერთობა“.
2) იხილეთ ამის შესახებ „ზავ. რეფ.“
№ 264, 1914 წ.
3) იხ. „კლდე“ № 35. საზოგადოდ თუ
ვა ვაზეთებს არ ეხსენებ და მხოლოდ
„უღებლად“ ეკმაყოფილებდით, ეს იმტომ,
ქართველ პრესაში ამ უფროსის გა-
ქართულ გაზეთებიდან არც ერთი
ურ მონაწილეობას არ იღებდა ამ
ხში.

რების საკითხი ყოველ მხრივ უნდა გამოარკვეოს. კომისიაში წევრებად არიან: სინოდის კანტორის პროკურორი პოპოვი, არქიმანდრიტი მელქისედეკი და დ. ა. დავითაშვილი.

გამოქვეყნება დახმარება. თბილისის სასულიერო სკოლის საზოგადოებამ გუშინ 5,000 მანეთი გაუზღავნა ტელეგრაფით ენკლიფინში სომეხთა კათალიკოსს. ეს ფული უნდა მოხმარდეს გამოქვეყნულ სომეხებს.

საბარეო კომიტეტი პეტროგრადის სასულიერო სკოლის კომიტეტში თავის წარმომადგენლად აირჩია ა. ნ. ენფინჯიანი და ვ. რ. ტერ-ხაბაროვი.

ქუჩების მორწყვა. ვინაიდან დღეს, ხვალ და ზეგ ლიტანია გაიმართება თბილისში, ქალაქის გამგებამ განკარგულება მოახდინა, ის ქუჩები, რომლებზედაც ლიტანია გაივლის, წინასწარ მორწყულ იქნას.

მეფუტკრეობა და მებაბრეშუმეობა. როგორც ვადაც ვიცით, ქართულ სასოფლო სამეურნეო საზოგადოების საბჭოს აზრად აქვს, ატენის მამულში მოაწყოს მეფუტკრეობა და მებაბრეშუმეობა.

სიმინდის დარიგება. ქართული საქველმოქმედო საზოგადოება 8 ვაგონ სიმინდს გზავნის დამშუფლთათვის დასარიგებლად აჭარისა, შავშეთისა, იმერხევისა და სენაკის მაზრაში.

„მშური სეტყვა“. ერთდღიური გაზეთის — „მშური სეტყვის“ მოთხოვნა იქნა ერთობ დიდი, მაგრამ გამოცემული კომისია ყველას ვერ აკმაყოფილებს ქალაქის სიმცირის გამო.

პეტროგრადის წევრის არჩევა. რადგან ქართულ სასოფლო სამეურნეო საზოგადოების საბჭოს თავმჯდომარის ამხანაგი თავ. ს. რ. ვახვახიშვილი სამსახურისა გამო ბაქოს გადავიდა, ამ რამდენიმე ხანში იმის ადგილას საზოგადოებამ სხვა უნდა აირჩიოს თავმჯდომარის ამხანაგი.

ქართულ საქველმოქმედო საზოგადოების გამგებამ 23 ივლისს ვადასწავიბა, თავისი განყოფილებანი გახსნას რამდენსა ადგილას საქართველოში. გამგებამ, აგრეთვე დაადგინა შეიქიითის სტრუქტურა გუგუტს და ქალებს, მიიღებენ თუ არა თავიანთ თავზე დაბრუნებულ აპარულსათვის საცვლების დამწვანების მოწვევების პასუხისმგებლობას.

სათავად-აწნაური ბანკი. თბილისის სათავად-აწნაური ბანკის გამგებობის დადგენილებით, დირექტორი ამ ბანკისა თავ. ს. რ. ვახვახიშვილი ბანკის განყოფილების გამგედ დანიშნა ბაქოში. თავ. ვახვახიშვილი გუშინ საღამოს გაემგზავრა ბაქოს.

სოფელ მირზაიანიდან (სიღნაღის მაზრა) ვაგონები: 20 მკათაუგეს ბოროტგამზარებელმა დაახრჩვეს მანდილოსანი გონაშვილი. ბოროტგამზარებელის კვალსთვის ჯერჯერობით ვერ მიუგვნიათ.

ქალაქის გამგებამ სთხოვა თბილისის პოლიციისტივს, რომ, რადგან მიღებულ წყალი ცოტაა, თუ სადმე ცუტელს გაჩნდეს თბილისში, პოლიციამ ქალაქის სახელოსნოდან ტელეფონით ოსტატს გამოუძახოს, რომელიც მახლობელ სახლების მიღებს დაკეტავს და წყალს ცეცხლის დაქრობას მოახმაროს.

სიციხე და უყინულობა. თბილისში პაპანაქება სიციხეა. უფთი ყინვა ფასობს ექვსი აბაზიდან ორ მანეთამდე.

გადაშვები სენი. 24 ივლისს ქალაქის თავმჯდომარე იყენენ: ქუთთრუშინი 24, ხუნაიანი 11, ყუვილიანი 3, საოფლიანი 7 და მუცელიანი 4 კაცი.

შეცდომის გასწორება.

გუშინდელ ნომერში დ. კახელის წერილში შემდეგი კორექტურული შეცდომა შეგვარა: სწორია: 1) ქართველი ერის მოთხოვნები. უნდა იყოს: ქართველი ერის მოთხოვნებების. სწორია: 2) ლაჩრულად ჩაეკითხა სავარძელში, უნდა იყოს: ლაჩრულად ჩაკეტილი სავარძელში.

სის წინაშე ამა წლის 7 აგვისტოს დილის 9 საათზე. უნდა გამოცხადდნენ იქ, სადაც კი მათ მიწვევა უსწრობს და არა იქ, სადაც მიწერილი არიან. ყველას თან უნდა ჰქონდეს პასპორტი ანუ დამატურებელი მოწმობა პიროვნებისა და აგრეთვე, თუ კი მოიპოვება, მეტრული მოწმობა. დროებითი შინ დათხოვნა აღარ მოხდება. სამხედრო ბეგარში მიღებულნი უმაღლესი ჯარში იგზავნებიან. საჭირო ბარგი, თუ სხვა რამ ნივთი ჩანთებში უნდა ჰქონდეთ და არა ყუთებში, რადგან ყუთს ადგილობრივ დატოვებინებენ. თან მოტანილ წაღებში მისცემენ 7 მ. 50 კ. ხალათში 60 კ. შალავარში — 50 კ. შესაწმენდში — 20 კ. ცხვირსახოცში — 9 კ. წყვილს ფეხის ტილოში — 15 კ. გამოუცხადებლობის გამო შეღავათი მიეცემა 1) მძიმედ ავადმყოფებს, ვიდრე არ მორჩებიან, 2) შეტყობილობის და სამართალში მიტეხულთ, ვიდრე მათი საქმე არ გაირჩევა, 3) ვისაც შეღავათი აქვს მიცემული სამაზრო თუ სამოქალაქო ბეგრის უფროსისაგან სწავლის გასათავებლად. შეღავათი არ მიეცემათ არც დაცოლ-შეიღონებულთ, არც მალა წოდების პირთ და არც იმათ, რომელნიც სხვა და სხვა სამსახურში არიან. არც იმათ მიეცემათ შეღავათი სწავლის დასასრულამდე, რომელნიც უცხო ქვეყნებში სწავლობენ.

ის პირნი, რომელნიც უმაღლესსა თუ საშუალო სასწავლებლებში სწავლობენ და აგრეთვე რკინის გზაზე 1912 წლის 5 ივლისის დებულების ძალით შეღავათით სარგებლობენ, მხოლოდ მათ 1915 1 სექტემბრამდე მაზრის ბეგრის უფროსს უნდა შესაფერი მოწმობა წარუდგინონ. ყოველმა დაწესებულებამ და კერძო პირებმა ახალგაზრდა ჯარში გასაწვევად ანგარიში უნდა გაუსწორონ და დოკუმენტებიც ჩააბარონ.

ოქროს საპრავი

ოქროს ქარი დანაწილდნენ: ვერცხლის სიმები დაუღწეველდნენ. სიკვდილის წუთი ახლოვდებოდა, ავადმყოფმა ქნარს გადახედა, შეიღებს და აცქერდა და მწარედ, მწარედ გაიღიმა. — მამა!.. სასივარის ველით, — უთხრა მოკრძალებით უფროსმა შეიღმა. — ქნარის სიმები გაგინაწილე. — გარედ გამიყვით... აიფანზე. — ბრძანა მგოსანმა. — მინდა ტბა ვნახო... მეგობარი...

ტბას ბოლო მოსწოლოდა, ნისლი მოსდებოდა და მგოსანის აივანს ამწუხარებდა. მალალ მთებს ღრუბლის რიდე აფარებოდათ. ავადმყოფმა დილის სიგრილე შეისუნთქა. ტბის დანახვაზე ძალია მოეცა, გამოცოცხლდა, ტბებზე წამოიჯდა, თვალთავან სხივნი ვაღმობინა.

— ჩემი ქნარი... გამომიტანეთ ჩემი ქნარი!... — წამოიძახა მკვეთრი ხმით... ვერცხლის სიმები აწკრილდნენ. მზემ ღრუბელთ ხროვა გარდღია, სხივის სვეტები ვაღმოუშვა და ოქროს ქნარი ააბჭყვირა; მგოსანს ჭილა აუბნინდა; ტბამ შეება იგრძინა, ნისლი მოშორდა, ლავარდი გული გამოიჩინა და ძველ მეგობარს გაუცინა. მთებმა რიდე გადაიხადეს.

მგოსანს გულიდან მძლავრე მძლავრი ხმები აღმოხდა, მალაღნი ხენი სმენად იქცნენ. — ჰოი, მეგობარო, შენგან მივიღე სილიაღ! — შეპოლიდა მგოსანმა ტბასა. — შენს სალაოში ვპოულობდი თვალმარგალიტსა, ნახს აბრეშუმზე ვამწკრივებდი და უტოლდებოდას სახეს ვკარავდი ოქროს საკრებულოში სიმთა წყრილობაზე... ბოლო ეღება ჩემს აღმადგინებას, თავსა განებებ, ქნარი მრჩება და შენ გაბარებ... არ ვინაწილებ: სიმთ ვერძობა მძლავრს არას შეჰქმნის. იმას აჩუქე ეს საუნჯე, ვინცა სიმები შეახმატებლოს ერთად ავლეროს. ავა, მიიღე... წყალი გაიბა და ოქროს ქნარი ტბისა უფსკრულში ჩაიშალა.

მგოსანმა სული განუტევა. მზე მიიშალა, ტყე აზრიალდა. ტბა მოიბურჯა. მთებმა რიდე ჩამოიფარეს.

— თითქოს მეცნობა ეს ლურჯი ტბა! თითქოს ოდესღაც აქ მეცხოვროს! — სთქვა ჭაბუკმა და ტბის ნაპირს მიუახლოვდა. — ტბამ ჩემი გული საიდუმლო

ქსელში გააბა... ერთი უყურეთ ცელქ ტალასა, როგორ იხტებენ მზესა გულში... ოჰო! ვახუშტის დილის სიომ შემოუბრა, მზეს სახე წყალში დაუბარა... ტბას საიდუმლო ხმები აღმოხდა. ჭაბუკი შეკრთა და გაერეშეშა ცქერა და იწყა. დასავლეთისკენ, წყლის ნაპირას ობოლი სახლი დაინახა.

— რა ლამაზია! — წამოიძახა აღტაცებულმა. — აივანი ტბაში შეტრიალა... დასავლეთიდან ღრუბლების ჯარი წამოვიდა. მთებს შემოვივლო, ცას ვაღველო და მზე დაღვარა.

ჭაბუკმა სახლსა მიაშურა... სახლის პატრონი არსადა სჩანდა. კარი შეიღო და აივანზე ფეხი შედგა... ტბებზე ჩამოიჯდა. — ცამ მრისხანებით გაივლეა. ქარმა დაჭაბურა. ტბამ მძლავრად მკერდი აიწია, ტალა ტალაზე აავიჯდა და აივინსაკენ გააქანა, თითქოს უნდა რომ სახლს მოსწვევითოს. ჭაბუკი ცქერად გარდაიქცა. ტალა გავეითდა, რალა ნივთი შეათამაშა და აივანზე შეისროლა, ჭაბუკს კალთაში ჩაუვარა.

— ოქროს ქნარი! — წამოიძახა ახალგაზრდამ.

გახარებული ზე წამოიქრა, მითრთოვარე ხელი უნებურად სიმებს შეახო, უცხო საკრავი აწკრილდა და მწყობრმა ხმებმა დენა იწყეს. ქარი ჩაერია. წყალი დაწყნარდა. ცა მოიწმინდა და ბრწყინვალე მზემ ტბის ზედაპირზე ოქროს სხივები მიმოაფრქვია. მალაღნი მთებმაც ვაღმობინდეს.

ჭაბუკი შეერია, ამაყი თავი მალა აიღო: მოდიმარ სახეს მალაღი შუბლი უმწვენებდა შავი თვლები უღვარებდნენ. ახოვანს ტანზე მზის სხივები შემოეხვია და მზინანეს თმებს შარავანდელი გადავლო.

ვერცხლის სხივები ეღვასავით იხლაკნებოდნენ.

ჭაბუკი ლურჯ ტმას დააცქერდა... მოხუცი მგოსანის ძველი ამბავი ამოიკითხა და დამღვრა;

— ეხლა ჩემია ეს საკრავი, სახლი, ლურჯი ტბა. გვირგვინ წამართმევს. ჩემში იფეთქა მგოსანისა სულმა, მე მომიწოდ...

ჰოი, ტბაო, ტბაო... ტბამ მკერდი გაიხსნა, თვალმარგალიტი გამაჩინა და ჭაბუკს მგოსანს შესთავაზა...

სიმთა წყრილობა ნარნარი სახე ამოიქარგა... სიღვრის ხმები შორს წავიდნენ და მთის მწვერვალნი ვაღალახეს.

ინ — ბანი.

ჩვენი სწოვაება

ბათუმის 20 ივლისს შესდგა კრება ბათუმის ახალი ხმოსნებისა; გასარჩევი იყო შემდეგი საკითხები: ჯამაგირების მომარტება ქალაქის თავისათვის, მის მოადგელსათვის და საბჭოს მდივნისათვის, აგრეთვე არჩევა ახალის კომისიებისა — საფინანსო, სარევიზო, საკვები, სასწავლო და ერთი წევრისა საოლქო ქალაქის საქმეების საკრებულოში მონაწილეობის მისაღებად.

საბჭომ მიიღო მხედველობაში თანამედროვე ცხოვრების პირობები და დაადგინა: მიეცეს მომავალ ქალაქის თავს ჯამაგირი 7000 მან, მის მოადგელს 4200 მან. და საბჭოს მდივანს — 2400 მან. ამის შემდეგ შეუდგნენ საოლქო ქალაქის საქმეების საკრებულოში მონაწილეობის მისაღებად ხმოსნის არჩევას. დასახელებულ კანდიდატებთა შორის ყუთი დაიდგა ახალგაზრდა იურისტმა გიორგი ანჯაფარიძემ, რომელმაც მიიღო 30 თეთრი და 8 შავი.

რაც შეეხება კომისიების არჩევას — ზოგი მათგანი ვადაც ვიცით იქნა სხვა დროისათვის, რათა ახალ საბჭოს წევრებს საშუალება მიეცეთ უფრო დაახლოვებით გაეცნან ერთმანეთს და საპასუხსავე კომისიებში ღირსეული და საქმის მყოფნი პირები აირჩიონ. არჩეულ იქნენ მხოლოდ საკვები და სასკოლო კომისიები, რადგანაც გამოირკვა, რომ ეს კომისიები ახლავს საქირონი არიან. საკვებ კომისიაში აირჩიეს: მელია, კანდელაკი, სიმონოვი, ხორმანსკი, ჩხენკელი და მგროპული. სასკოლო კომისიაში: გოგორაძე, შაბილო, სიმონოვი, ჯაყელი, საბახტარაშვილი, მდოიანი, აბაკელი, ბინიატოლი, ბუზოლი, მატეივიჩი. დიდი და თავაშვებული ლაპარაკი ქალაქში მომავალ ქალაქის თავის არჩევნების შესახებ. ხმოსნები თითქმის ორს ბანაკად არიან გაყოფილნი; დიდ მოთქმა-

მოთქმას იწვევს გამოურკვეველი მდგომარეობა ქალაქის თავის თ-დის ანდრონიკაშვილისა,

ლები აღარ მისწრაფიან პარიზისკენ; იგი ანხობს მხედრობაში მოვიდეთ მტერი, რომელიც ბერლინში მოსვლას აპირებდა. იმპერიატორის ხელნაწავს გერმანიის ეკონომიურ ძლიერებას, ხალხის გონიერ თავგანწირვას, გმირულ ვაჟაკობას ჯარისას, და იმედოვნებს, გერმანიის იტანს ყოველგვარ ტანჯვას, სანამ ზავი არ ჩამოყარდება ისეთი, რომელიც მომავალში უზრუნველყოფს გერმანიის სამხედრო, ეკონომიურ და პოლიტიკურს ძლიერებას და შეჰქმნის აუცილებლად საჭირო პირობებს გერმანიის ძალების ვასალითარებლად როგორც სახლში, აგრეთვე თავისუფალ ზღვებზედ.

სალონიკი, 17 ივლისი (დაგვიანებული). სტამბოლიდან ვადაც ვიცით, რომ სამხედრო სასამართლომ სიკვდილი ვადუწყებდა პერის ბერძენ ეპისკოპოსს, რადგან იმას საბერძნეთ-ოსმლების საწინააღმდეგო მიტრნებები უნდა გაემართოს. საბერძნეთოვ ეპისკოპოსი ოსმალეთში არ იმყოფება.

პარიზი, 22 ივლისი (ოფიციალად). დღემ მშვიდად გაიარა. ფრონტის დასავლეთის ნაწილზედ არტილერიის მოქმედება შეჩერდა ბელგიის ჰსტენსტრაატეს მადიმობის, ხეტვას, არტუას (როკლენკურში) და რომა-უაზის შუა ადგილების გარდა. არგონეში მარია-ტერეზის და სენ-ობერ რაიონში ბრძოლა სწარმოებს ხელის გრანატების შემწეობით. აპრემონის ტყეში ფონტენელთან და ლენეს მალაობებზედ ძლიერი სროლა სწარმოებს ზარბაზნისა.

ლონდონი, 22 ივლისი. აგრეთვე მოითხოვს ინგლისისაგან ნეიტრალიტეტს სახელმწიფოების გემების თავისუფალს მიმოსვლას, თუნდაც ამ გემებს ნეიტრალ ქვეყნებიდან მოჰქონდეთ გერმანიის ბარგი. გვიკ ჰპირდება სადაო საკითხების განხილვას, მაგრამ დასძენს, მოკავშირე სახელმწიფოები ყოველ ღონისძიებას იხმარებენ გერმანიის შესაფეროვებლად, რომელმაც უარყო ყოველივე ადამიანობა თანამედროვე ომის დროს.

ლონდონი, 23 ივლისი. მინისტრმა ბონარ-ლორდმა სთქვა: რადგან ჩვენი კოლონიები მონაწილეობას იღებენ ომში, ამიტომ ზავზედ მოლაპარაკების დროს მათაც მიეცემათ უფლება მონაწილეობისაო.

რედაქტორ-გამომცემელი

Table with 2 columns: Name and Amount. Includes entries like 'სანდრო უანუაშვილი' and 'თელავიდან-გურჯაანამდე № 8'.

Table with 2 columns: Name and Amount. Includes entries like 'თბილისიდან' and 'თელავიდან'.

Table with 2 columns: Name and Amount. Includes entries like 'თბილისიდან' and 'თელავიდან'.

თავის მკურნალობის

განყოფილება ავსტრიული... გუშინდელი მოვდის საკუთარ და სავაქრო სახლ. „ლ. შაილოვის შვით“, სამწველოებიდან ახალი ქვირითის ხიზილადა, მცირე მარლიანი, შავი „მეშინი“ ხიზილადა, აგრეთვე ახალ-ახალი მტკერის შუთხა, თართი, ფარგა და ლოგაქეს აგრეთვე მიღებული ყოველგვარი კონსერვები და სარდინკები რუსე და საზღვარ-გარეთის ფირმებისა ხანგრძლივ ინახება.